

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk Miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Havet mellem Romsø og Hindsholm samt Romsø
Natura 2000-område nr. 109
Habitatområde H93
Fuglebeskyttelsesområde F77

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion: Miljøstyrelsen Fyn

Forsidefoto:

Kalkoverdrev og klinter med erosion på Romsø

Fotograf: Erik Vinther

ISBN: 978-87-7564-812-2

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	6
1.2.2 Andre relevante planer	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	8
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	10
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	10
1.4.2 Befolkningen	11
1.4.3 Menneskets sundhed	12
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	12
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	12
1.4.6 Landskab.....	13
1.4.7 Arter	13
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	14
1.5 Eksisterende miljøproblemer	14
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	14
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	15
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	16
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	20
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	20
1.10 Overvågning	22

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 109, Havet mellem Romsø og Hindsholm samt Romsø er udpeget som habitatområde nr. 93 Havet mellem Romsø og Hindsholm samt Romsø og fuglebeskyttelsesområde nr. 77 Romsø og sydøstkysten af Hindsholm. Natura 2000-området ligger på Nordøstfyn.

Marsvin er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område N109. Bestanden tilhører Bælthavsbestanden, som er på lidt over 40.000 marsvin. Marsvin kan bevæge sig over store afstande.

I Natura 2000-området planlægges regulering af fiskeri, hvilket forventes at få en gavnlig effekt på marsvin både udenfor og indenfor Natura 2000-området. Ligeledes forventes regulering af fiskeri i området at få en gavnlig effekt på andre arter, der lever op til og i området.

Såfremt der vurderes behov for at fastsætte eventuel regulering af fiskeri, skal denne regulering udformes som enten en national lovgivning og/eller en international regulering. Hvis der er tale om international regulering, skal denne forhandles i en regional EU-proces med berørte medlemslande i overensstemmelse med bestemmelserne i EU's fælles fiskeripolitik.

Havterne er på udpegningsgrundlaget som ynglefugl i Natura 2000-området. Arten overvintrer uden for Danmarks grænser. Natura 2000-planen bidrager til at sikre eller genoprette levesteder for havterne ved, at tilstanden af levestederne for havterne forbedres, således at 75% af de kortlagte levesteder får en naturtilstand i overensstemmelse med artens krav til ynglelokalitet.

Det vurderes derfor, at Natura 2000-planen vil have grænseoverskridende effekt.

Ellers vurderes Natura 2000-planens indsatser udelukkende at påvirke lokalt. Det kan eksempelvis være sikring af pleje/drift af lysåbne naturtyper, bekæmpelse af invasive arter, eller sikring af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for Natura 2000-område nr. 109, Havet mellem Romsø og Hindsholm samt Romsø beskriver overordnet set et program for en plejeindsats, som skal medvirke til at sikre eksisterende beskyttede naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget. Indsatsen beskrevet i planen medvirker ligeledes til at bekæmpe invasive arter. Derudover vil en evt. indførelse af fiskeriregulering have en positiv effekt på både marine naturtyper, marsvin samt øvrige arter som benytter området. Såfremt der vurderes behov for eventuel regulering af fiskeri, skal denne regulering udformes som enten en national lovgivning og/eller en international regulering. Hvis der er tale om international regulering, skal denne forhandles i en regional EU-proces.

En realisering af indsatsprogrammet sikrer synergi til evt. indsatser for øvrige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget og forventes ligeledes at have gavnlig effekt på andre arter, som anvender området.

Der beskrives ligeledes en indsats for at skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne for eksempel ved at skabe en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser, samt ved eventuel udlægning af urørt skov.

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for området, på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover forventes det, at de planlagte indsatser har en positiv effekt for den øvrige natur og arter, der findes i området, og planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes at komplementere og understøtte de eksisterende fredninger og andre igangværende plejeforanstaltninger i Natura 2000-området.

Natura 2000-planen bidrager til at skabe flere muligheder for naturoplevelser for befolkningen i området. Desuden vil Natura 2000-planen potentielt bidrage positivt til menneskers sundhed ved genskabelse af økosystemydelse, medvirke til binding af CO₂ samt medvirke til en øget landskabelig værdi i området.

Mål for forbedring af vandkvaliteten, fx i form af reducere af kvælstof og miljøfremmede stoffer, sikres gennem vandområdeplanlægningen, men forventes ligeledes at gavne dyr og planter tilknyttet området.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau.

Målet er et sammenhængende kyst- og havområde, mellem Romsø og Hindsholm, som ud over havet især består af dynamisk kystnatur, overdrev samt skove og er levested for bl.a. marsvin og havterne.

De marine naturtyper, som alle har stærkt ugunstig bevaringsstatus eller særlig forekomst i Danmark, får en rig bundvegetation og fauna, som bl.a. kan sikre fødegrundlaget for marsvin. Området sikres som et godt levested for marsvin.

Områdets naturtyper med stærkt ugunstig bevaringsstatus sikres og søges udvidet, hvor de naturgivne forhold gør det muligt. Tilsvarende sikres naturtyper, der særligt forekommer i Danmark eller biogeografisk store forekomster i området, og der skabes så vidt muligt sammenhæng mellem forekomsterne. I dette område med fokus på enårig strandvold (1210), flerårig strandvold (1220), kalkoverdrev (6210), rigkær (7230), skovnaturtyperne bøg på muld (9130), ege-blandskov (9160) og elle og askeskov (91E0), samt de marine naturtyper sandbanke (1110), lagune (1150), bugt (1160) og rev (1170).

De lysåbne naturtyper samt skovnaturtypernes areal sikres. De meget artsrige kalkoverdrev (6210) og rigkær (7230) prioriteres højt, og deres samlede arealer øges. Havterne sikres gode uforstyrrede levesteder.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne. Derudover sikres god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus

på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

Natura 2000-område N109 er beliggende i vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Området ligger desuden i Havstrategidirektivets marin-baltiske region. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af Danmarks Havstrategi og af vandområdeplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegning af nationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om nationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af nationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af nationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om nationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Strandvold med enårige og flerårige planter (1210 og 1220) er overvejende i god-høj tilstand, mens en mindre del er i moderat tilstand primært pga. tilgroning og invasive arter.

Langt størstedelen af kalkoverdrev (6210) er i god tilstand, mens den øvrige del er moderat-ringet tilstand primært pga. tilgroning. Arealerne med surt overdrev (6230) er i god-høj tilstand bl.a. som følge af hensigtsmæssig afgræsning af arealerne.

Størstedelen af strandengene (1330) er i god tilstand og en mindre del er i moderat-ringet tilstand primært pga. tilgroning, manglende drift og afvanding.

Hele arealet med rigkær (7230) er i moderat-dårlig tilstand primært pga. tilgroning og afvanding.

Omkring halvdelen af arealet med tidvis våd eng (6410) er i god naturtilstand, mens den anden halvdel er i moderat naturtilstand grundet tilgroning.

Kystklint (1230) er overvejende i god tilstand, mens en mindre del er i moderat tilstand.

Avneknippemose (7210) er overvejende i moderat tilstand.

I Natura 2000-området er der kortlagt tre skovhabitatnaturtyper bøg på muld (9130), ege-blandskov (9160) og elle- og askeskov (91E0).

På omkring halvdelen af arealet med elle-askeskove (91E0) og hele arealet med bøg på muld (9130) er antallet af store træer >6 træer/ha. På de resterende arealer er andelen af store træer 1-5 store træer pr. ha.

Mængden af stående dødt ved er generelt høj med >10 træer/ha i områdets arealer med bøg på muld (9130) og på 1/3 af arealet med ege-blandskov (9160). Den resterende del af områdets ege-blandskov (9160) og hele arealet med elle-askeskove (91E0) har 1-5 træer/ha med stående dødt ved. Mængden af liggende dødt ved er høj i alle områdets skove med >10 træer/ha for over 90% af områdets skove. Jævnfør den seneste artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand i Danmark, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitattyper.

Alle småsøerne kortlagt som habitatnaturtypen næringsrig sø (3150) og kransnålgesø (3140) har god-høj tilstand. Disse søer er generelt præget af en forholdsvis udbredt og artsrig undervandsvegetation samt lav forekomst af trådalger.

I området er der desuden 1 sø over 5 ha. Søen er ikke undersøgt eller naturtypebestemt.

Inden for området findes de marine habitatnaturtyper lagune (1150), rev 81170), sandbanke (1110) samt bugter og vige (1160), hvoraf tre naturtyper blev kortlagt i 2004, 2012 og 2014: Sandbanker (1110) på 449 ha, rev (1170) fordelt på hhv. 6 ha biogene rev og 848 ha stenrev samt et mindre areal af bugter og vige (1160). Stenrev udgør dermed størstedelen af det marine område og er levested for et rigt dyre- og planteliv. Algevegetationen er her domineret af brunalgerne sukkertang og fingertang. Der er også forekomst af flerårige rødalger herunder bugtet – og blodrød ribbeblad, fliget rødblad og juletræsølge samt skorpeformede alger. Der er desuden store forekomster af brødkrummesvamp og enkelte søpindsvin og bredt bladmosdyr. Området er påvirket af eutrofiering og fiskeri.

Marsvinene i habitatområde H93 tilhører Bælthavsbestanden, som vurderes at have gunstig bevaringsstatus.

Skæv vindelsnegl er i den seneste overvågningsperiode i NOVANA-programmet 2017-2021 fundet i begrænset antal i strandvoldsystemer ved Måle Strand. Der vurderes at være gode forudsætninger for en stabil bestand af skæv vindelsnegl i området, da der er mange egnede levesteder for arten især i områdets mange strandvolde og rigkær. Der kan dog stedvis være problemer med tilgroning af tagrør i områdets rigkær, hvilket gør rigkærene mindre egnede som levested for skæv vindelsnegl. Der vurderes dog ikke at være væsentlige trusler mod artens forekomst i området. Jf. DCE's NOVANA-afrapportering er skæv vindelsnegl i den seneste NOVANA-periode fra 2012-2017 fragmenteret udbredt i den kontinentale region, hvor de typisk er karakteriseret ved relativt ringe bestandstætheder. Sammenlignet med overvågningen i 2005-2007 er skæv vindelsnegl i perioden 2012-2014 samlet set fundet på flere lokaliteter og i flere UTM-kvadrater. Forklaringen på dette repræsenterer sandsynligvis i en vis grad hidtil oversete forekomster.

Der er kortlagt to levesteder for havterne på vestsiden af Romsø i god tilstand. Den gode tilstand skyldes, at der flere steder er en god vegetationsstruktur med mosaik af bart sand/sten og lav vegetation på stranden og Romsøs isolerede beliggenhed, der giver beskyttelse mod prædation fra landlevende rovdyr. På "Jordrev", på den sydvestlige del af Romsø, er der adgangsforbud i yngletiden. Det vurderes, at der er flere egnede levesteder, og det vurderes, at der ikke er aktuelle trusler mod havternens forekomst som ynglefugl i fuglebeskyttelsesområdet.

Bilag IV-arterne stor vandsalamander og strandtudse er observeret i Natura 2000-området.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den gode naturtilstand og den hensigtsmæssige drift på en stor andel af naturarealerne ikke fastholdes. Der er ligeledes risiko for, at naturtilstanden ikke vil blive forbedret i de lysåbne naturtyper, hvor naturtilstanden er moderat eller ringe, og hvor der er behov for indsats mod invasive arter, opvækst af vedplanter og høje urter eller en indsats i forhold til at sikre en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi. Det gælder for dele af strandenge (1330), overdrevsarealer (6210), strandvolde og kystkliner (1210, 1220 og 1230) samt store dele af tidvis våd eng (6410) og mosetyperne (7210 og 7230).

Der er også risiko for, at de biologiske forhold omkring småsøerne forandres som følge af, at eksisterende lysåbne søer kan gro til ved manglende plejetiltag.

Manglende realisering af indsatser som urørt skov og skovnaturtypebevarende drift og pleje kan yderligere betyde, at flere strukturer, der understøtter biodiversitet i skov, så som flere store træer og mere dødt ved, ikke sikres eller skabes til gavn for skovnaturtyper og arter tilknyttet skov.

Natura 2000-planen indeholder en indsats om opdatering af vejledninger f.eks. vedrørende klapning i Natura 2000-områder, hvilket forventes at have en bred positiv afledt effekt på dyre- og planteliv, samt havbunden i og omkring Natura 2000-området. Planen indeholder desuden en indsats om regulering af fiskeri, som forventes at gavne den biologiske mangfoldighed i de marine områder herunder rev (1170), sandbanker (1110) samt Bugter og Vige (1160). Såfremt planen ikke realiseres, forventes disse effekter at udeblive. Uden særlige indsatser af hensyn til Bælthavspopulationen af marsvin er der risiko for, at populationen går tilbage, ligesom en positiv afledt effekt i form af øget fødegrundlag for øvrige arter, der bruger området vil udeblive.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der generelt risiko for, at velegnede levesteder for områdets ynglefugle ikke sikres; men går tilbage på nationalt eller internationalt niveau. Der er risiko for, at tilstanden af en del af levestederne for ynglefuglen havterne forringes på grund af tilgroning og/eller forstyrrelser.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den biologiske mangfoldighed i området generelt stagnerer. Dette kan for befolkningen betyde, at de ikke får adgang til naturområder af højere kvalitet, samt at de rekreative aktiviteter, som f.eks. motion kan blive mindre attraktive, og dermed udebliver den positive effekt på befolkningens sundhed.

Hvis ikke planens indsats om pleje af de lysåbne arealer gennemføres, kan områdets kulturminde være truet af tilgroning.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planen bidrager, ud over sikring af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for området, generelt til at sikre de øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området, idet Natura 2000-planerne generelt medvirker til at etablere gunstige forhold for naturen. Hermed bidrager Natura 2000-planerne også til at opnå biodiversitetskonventionens mål om at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares, ligesom planen bidrager til at sikre levesteder for arter, der er beskyttet i medfør af generelle fredningsbestemmelser. Planens indsats om at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af

lysåbne naturtyper og skovnaturtyper, bidrager til at sikre en hensigtsmæssig naturtilstand af naturtyper på udpegningsgrundlaget og for øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området. Planens indsats om udarbejdelse af en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter bidrager positivt i forhold til forvaltning af arterne. Desuden opdateres vidensgrundlaget for arter og naturtyper løbende til gavn for områdets flora og fauna.

Tilgroning med høje græsser/urter og vedplanter, forekomst af invasive arter samt kunstig afvanding forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrencestærke arter. Desuden kan tilgroning medføre forringelse af levestederne for områdets ynglefugle. Planens indsatser om pleje og sikring af en for naturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi vil modvirke denne udvikling og vil desuden medvirke til, at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, får forbedrede forhold. Udlægning af urørt skov vil kunne skabe større variation i skovene med f.eks. flere skovlysninger og mere dødt ved og dermed kunne skabe gode rammer for biodiversiteten generelt. I og omkring Natura 2000-området findes bestande af flere fredede/sjældne og rødlistede arter af insekter, padder, svampe og planter, heriblandt strandtudse, spæd kløver og salep-gøgeurt. Pleje vil ligeledes have en positiv påvirkning på Natura 2000-områdets store arealer med § 3-beskyttet natur som strandenge, moser, overdrev og enge.

Natura 2000-planen vil desuden medvirke til at sikre de marine naturtyper, der er grundlag for tilstedeværelsen af en lang række marine bunddyr, som igen udgør fødegrundlaget for en lang række arter tilknyttet det marine habitatområde. Forbedringen vil bl.a. ske som følge af arbejdet med at vurdere behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri i Natura 2000-områder og opdatering af vejledninger f.eks. vedrørende klappning i Natura 2000-områder. Desuden vil vurdering af behov for yderligere sikring af pattedyrs levesteder kunne medvirke til yderligere sikring af bl.a. havpattedyrs levesteder. Fødevarerministeriet fortsætter desuden vurdering af behov for beskyttelse af marsvin mod bifangst i danske farvande, hvilket forventes at få en gavnlig effekt på marsvin både udenfor og indenfor Natura 2000-området. Den løbende indsats for opdatering af vidensgrundlag for arter og naturtyper fortsættes.

Flora og fauna og den biologiske mangfoldighed i Natura 2000-områdets naturtyper påvirkes blandt andet af næringsstofniveauer mv. Næringsstofpåvirkningen reguleres gennem vandplanlægningen.

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000-område N109 Havet mellem Romsø og Hindsholm samt Romsø er beliggende i Kerteminde Kommune, der har et indbyggertal på 23.800. Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende natur på områdets udpegningsgrundlag. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Tilsvarende kan det have betydning for menneskers færdsel, hvis der på baggrund af indsatsprogrammet vurderes behov for yderligere fiskeriregulering i området. Planen forventes at give mulighed for større naturoplevelser for besøgende i området, da der med gennemførelse af planen vil ske en forbedring af naturtilstanden.

Miljøstyrelsen arbejder på en løbende opdatering af oversigt over naturtyper, arter og fugle som findes i væsentlig forekomst i Danmark og vurdering af, om der er behov for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på træk- og ynglefugle samt pattedyr. Denne indsats vil også potentielt kunne medføre ændring i adgangsforhold. Ligesom mulig udlægning af urørt skov potentielt kan medføre ændret adgang i delområder.

1.4.3 Menneskets sundhed

Mange, især bynære, Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring og cykling, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus på sigt. Natura 2000-planen vil potentielt kunne medføre, at den rekreative udnyttelse af områder udlagt til urørt skov ændrer sig, ligesom der vil være øget fokus på formidling af naturen til gavn for brugere af området. Gennem en hjemmeside og guidede besøg formidles kendskabet til naturen på Romsø. Gennemførelsen af Natura 2000-planen for området forventes at indgå i den fremtidige formidling. Kendskab til naturen og dens værdier vil kunne medvirke til at skabe incitament til en større rekreativ udnyttelse af områderne.

Desuden bevirker planens indsatser om at sikre og forbedre områdets naturtyper og arter, at der generelt kan ske en forbedring af områdets biodiversitet og genskabelse af mere robuste økosystemer. Dette kan generelt påvirke menneskets sundhed ved forbedring og genskabelse af økosystemydelse som bidrager med fx vand, træ, luftrensning, jordbundsdannelse, bestøvning mm.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Planen vil kunne påvirke kystvande, søer og vandløb positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanen for området.

Udbredelse af ålegræs og makroalger som følge af en potentiel forbedring af naturkvaliteten i marine områder, vil kunne medvirke til binding af CO₂ i havet. Opdatering af vejledning om f.eks. klappning i Natura 2000-områder kan potentielt få en positiv effekt på havbunden i og omkring Natura 2000-området.

Planens indsatser om vurdering af behov for evt. fiskeriregulering, vil potentielt kunne bidrage til at opnå god miljøtilstand i det marine økosystem og en bedre balance af fødenettet. Dermed vil planen kunne påvirke havmiljøet positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanerne samt Danmarks havstrategi, der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder.

Det vurderes, at Natura 2000-planens sikring af den eksisterende udpegede natur i området, med bl.a. udlægning af urørt skov samt sikring af en hensigtsmæssig drift og pleje af arealerne og arternes levesteder ikke vil påvirke jordbunden eller luftkvaliteten i området, væsentligt.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Sikring af den eksisterende natur kan potentielt få betydning for det nuværende erhvervsfiskeri i området, som følge af indsatser om vurdering af behovet for yderligere nødvendig fiskeriregulering, herunder vurdering af behovet i forhold til bifangst af marsvin.

I dette Natura 2000-område er der registreret bl.a. rundhøj og voldsted. Der er både fredede og ikke fredede fortidsminder.

Natura 2000-planens indsatser omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, hvilket potentielt kan påvirke adgangen til og kvaliteten af områder, som har betydning for befolkningen. Planen vil ligeledes kunne påvirke kulturarv i form af bl.a. pleje af fortidsminder.

Det vurderes, at realisering af Natura 2000-planens øvrige indsatsprogram ikke vil have nogen væsentlig indflydelse på materielle goder og kulturarv i området, herunder betydning for fortidsminder, bygninger og arkitektur.

1.4.6 Landskab

Havområdet udgør en del af Storebælt, der er karakteriseret ved at have meget dynamiske forhold i vandmasserne, idet der foregår et møde mellem salt vand fra Kattegat og ferskere vand fra Østersøen. Havområdet er stærkt påvirket af vind, strøm og bølgepåvirkninger, og kysterosionen er tydelig både på Hindsholm og Romsø. Der findes således store forekomster af sten på lavt vand. På dybere vand findes stadig forekomster af sten, selvom en stor del af disse tidligere er blevet fjernet ved stenfiskeri. Ud for Romsøs sydvestlige spids findes det markante stenrev "Vestrev". Stenrev (1170) har et rigt dyre- og planteliv.

Hovedparten af Romsø består af moræneaflejringer fra sidste istid, og øens kyster domineres af stejle klinger og stenstrande. Romsø har en stor variation af naturtyper. Mod sydvest findes det store strandengsområde Maden, der er dannet ved marine aflejringer, mens den centrale del af øen består af skov med skovnaturtyperne bøg på muld (9130), ege-blandskov (9160) og veludviklede elle- og askeskove (91E0). Skoven er omgivet af store kalkoverdrev (6210) med en artsrig vegetation og et enkelt rigkær (7230). Hele øen afgræsses af dåvildt. Den vestlige del af Natura 2000-området udgør et snævert stykke land langs Hindholms kyst. Her findes en mosaik af naturtyperne strandeng (1330), rigkær (7230), avneknippemose (7210) og surt overdrev (6230) på højere bund.

I sommerhalvåret er der mange lystsejlere, der ligger i læ af den skovklædte Romsø, og der er mindre turistsejlads fra Kerteminde til øen. På Romsø ligger der stadig få huse fra dengang øen havde faste beboere. Bygningerne tjener i dag primært som fritidsboliger og driftsbygninger. Det vurderes, at planen med dens indsatser vil kunne påvirke landskabet, fx hvis der udlægges urørt skov eller ændres i hydrologien i området.

1.4.7 Arter

Naturtyperne på Romsø er voksesteder for sjældne plantearter og udgør gode ynglemuligheder for kystfugle som havterne, og skovfugle, bl.a. de rødlistede arter pirol og karmindompap. Desuden vokser den rødlistede spæd kløver på overdrevene. Den vestlige del af Natura 2000-området udgør et snævert stykke land langs Hindholms kyst. Her findes en mosaik af naturtyperne strandeng (1330), rigkær (7230), avneknippemose (7210) og surt overdrev (6230) på højere bund. I området vokser den rødlistede orkide salep-gøgeurt.

De mange sten i området danner grundlag for et rigt og varieret dyreliv og undervandsvegetation, som gør området til et vigtigt fødesøgningsområde for fisk og andre marine dyr. Marsvin er udbredt i Storebælt, og tætheden af marsvin er vurderet til at være høj i Natura 2000-området. Bilag IV-arterne stor vandsalamander (bilag II+IV) og strandtudse er observeret i Natura 2000-området.

Natura 2000-planen vil kunne påvirke Bilag IV-arter, arter på udpegningsgrundlaget, arter som lever i tilstødende områder m.fl., da planen indeholder indsatser til forbedring af habitater og levesteder for arter.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Inden for Natura 2000-området findes fredningerne: Romsø, Hverringe Gods og Bjørnens Krat. Fredningerne i området har bl.a. til formål at sikre naturværdier i området. Natura 2000-planen indeholder indsatser, som kan påvirke naturværdier positivt.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Områdets lysåbne naturtyper er generelt i god til høj naturtilstand, men på mindre arealer er der problemer med tilgroning og/eller invasive arter. For de lysåbne naturtyper er der behov pleje for at hindre tilgroning med høje græsser/urter og vedplanter. Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter. Invasive plantearter er ikke-hjemmehørende arter, der fortrænger naturlig vegetation. Forekomst af invasive arter er en trussel, fordi arterne breder sig hurtigt og udkonkurrerer de arter, der er karakteristiske for naturtyperne.

Afvanding i form af grøfter, dræn eller pumper forandrer ligeledes naturen, og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter, der er knyttet til mere tørre forhold.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition.

Påvirkning med næringsstoffer fra dyrkede naboarealer kan ændre naturindholdet på forekomster af habitatnaturtyper. I dette område er der registreret direkte påvirkning fra naboarealer på dele af kalkoverdrev (6210) og rigkær (7230).

Områdets småsøer har god til høj naturtilstand.

Skovnaturtyperne er forholdsvis rige på store træer, stående dødt ved og liggende dødt ved, hvilket er i kontrast til den seneste artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand i Danmark, hvor det fremgår, at der generelt mangler store træer og dødt ved i skovhabitatyper. Der er kortlagt to levesteder for havterne. De har begge god naturtilstand. Begge steder er dog udsat for lejlighedsvis forstyrrelser fra mennesker, der går langs kysten.

Mange af de marine naturtyper er påvirket af næringsstofbelastningen, hvor indsatser for denne påvirkning varetages i Vandområdeplanerne. Ligeledes kan der være påvirkning fra menneskelige forstyrrelser fx i form af fiskeri. Fiskeri med bundsløbende redskaber vurderes generelt at have en påvirkning på havbundens tilstand, herunder på bundvegetationen og dyreliv.

Garnfiskeri kan bifange og dermed påvirke havpattedyr i området negativt. Pelagisk trawl og notfiskeri udgør en mindre trussel mod havpattedyr.

Garnfiskeri og fiskeri med bundgarn (andre redskaber) kan bifange og dermed påvirke fugle i området negativt. Pelagisk trawl og notfiskeri udgør en mindre trussel mod fugle i området.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Natura 2000-planen indeholder en målsætning om at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje. Pleje af især lysåbne naturtyper vil forhindre tilgroning med f.eks. vedplanter. For skovnaturtyperne skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje, og der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Planen har fokus på udlægning af urørt skov.

Planen indeholder en indsats om bekæmpelse af invasive arter, idet invasive arter medvirker til at forringe naturtilstanden.

For områdets arter og fugle arbejdes der for at sikre egnede levesteder. Tilstanden af levestederne for havterne sikres, således at 75% af de kortlagte levesteder får en naturtilstand i overensstemmelse med artens krav til ynglelokalitet.

Indsatsen for de lysåbne naturtyper vil i stor udstrækning medvirke til at sikre velegnede levesteder for arter på områdets udpegningsgrundlag som skæv vindelsnegl, ligesom indsatserne for områdets naturtyper i stor udstrækning vil medvirke til at sikre velegnede levesteder for områdets arter generelt, der benytter området som levested.

Sikring af en for naturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi, samt fastholdelse af de indsatser der er gennemført for at forbedre hydrologien fra 2016-2021, vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper, der stiller særlige krav til hydrologien som f.eks. rigkær. En for naturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi vil indirekte være til gavn for bilag IV-arterne stor vandsalamander (bilag II+IV) og strandtudse.

Indsatskrav for vandkvaliteten håndteres gennem vandområdeplanerne. Indsatsen i vandområdeplaner og Danmarks havstrategi forventes ligeledes at gavne dyr og planter tilknyttet f.eks. rev, ligesom der forventes en positiv effekt i form af øget fødegrundlag for marsvin. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven. Planen indeholder desuden en indsats om undersøgelse af behovet for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på træk- og ynglefugle samt pattedyr.

Desuden indeholder planen er indsats om at fortsætte arbejdet med at vurdere behovet for beskyttelse af marsvin mod bifangst i danske farvande, en indsats med færdiggørelse af den nødvendige fiskeriregulering på stenrev, samt fortsættelse af arbejdet med at vurdere behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri i Natura 2000-områder. Arbejdet med opdatering af vejledninger f.eks. vedrørende klappning i Natura 2000-områder fortsættes, hvilket forventes at have en bred positiv afledt effekt på dyre- og planteliv, samt havbunden i og omkring området.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU-lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsjord har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologisk mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen. I Natura 2000-område 109, Havet mellem Romsø og Hindsholm samt Romsø, vil Natura 2000-planen medvirke til at hindre tilgroning af en række lysåbne naturtyper i områdets kystnaturtyper, arealer med overdrev og rigkær. Desuden er der indsatser for at bedre forholdene for flere skovnaturtyper og for marine naturtyper. Gennemførelsen af planens indsatsprogram vil også sikre den § 3-beskyttede natur i området. Indsatsen i forhold til de forskellige naturtyper, vil betyde bedre livsbetingelser for områdets mange arter af planter og dyr, her i blandt ynglefuglen havterne og bilag IV-arterne stor vandsalamander (bilag II+IV) og strandtudse. En eventuel regulering af fiskeriet kan påvirke flora, fauna og biologisk mangfoldighed i Natura 2000-områdets marine naturtyper og medvirke til at sikre grundlaget for tilstedeværelsen af en lang række bunddyr, som udgør fødegrundlaget for mange arter, blandt andet marsvin. Flora og fauna og den biologiske mangfoldighed i Natura 2000-områdets naturtyper påvirkes blandt andet af næringsstofniveauer mv. Næringsstofpåvirkningen reguleres gennem vandplanlægningen.

			Der er indledningsvist i den strategiske miljøvurdering redegjort for planens indvirkning på miljøet over landegrænser.
Befolkningen	X		Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende natur på områdets udpegningsgrundlag. For visse arealer vil gennemførelsen af planen betyde, at de vil blive omfattet af en plejeindsats, som vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Endvidere kan menneskers færdsel i området også påvirkes som følge af en evt. regulering af fiskeri i området. Planen vurderes at kunne bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser. Der er offentlig adgang til dele af området. Behov for yderligere sikring mod forstyrrelser med fokus på træk- og ynglefugle samt pattedyr vil potentielt kunne medføre ændring i adgangsforhold. Natura 2000-planen indebærer ikke yderligere restriktioner for offentlighedens adgang.
Menneskers sundhed	X		Planen medvirker til at sikre de beskyttede naturtyper samt arters levesteder i området, således at naturen i området på sigt opnår en god-høj kvalitet. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed. Området er i sommerhalvåret et af Fyns velbesøgte udflugtsmål.
Jordbund	X		Det vurderes, at planen ikke påvirker jordbundens beskaffenhed, idet indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag, som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden. Opdatering af vejledning om f.eks. klapning i Natura 2000-områder kan potentielt få en positiv effekt på havbunden i og omkring Natura 2000-området. Se desuden vurderinger i skemaet under "Vand" og "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".
Vand	X		Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne.

			Natura 2000-planens indsatser vedrørende naturpleje i dette område forventes kun i begrænset omfang medvirke til at tilbageholde kvælstof og dermed medvirke til at opfylde vandplanens mål. Planens indsatser om vurdering af behov for evt. fiskeriregulering, vil potentielt kunne bidrage til at opnå god miljøtilstand i det marine økosystem og en bedre balance af fødenettet. Dermed vil planen kunne påvirke havmiljøet positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanerne samt Danmarks havstrategi, der sigter mod god miljøtilstand i de danske vandområder.
Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		Udbredelse af ålegræs og makroalger som følge af en potentiel forbedring af naturkvaliteten i marine områder, vil kunne medvirke til binding af CO₂ i havet.
Materielle goder	X		Sikring af den eksisterende natur kan potentielt få betydning for det nuværende erhvervsfiskeri i området, hvis det vurderes, at der er behov for yderligere fiskeriregulering i området, herunder af hensyn til bifangst af marsvin. De endelige vurderinger af effekterne for fiskerierhvervet vil blive foretaget i en regional EU-proces for erhvervsfiskeriet, i overensstemmelse med bestemmelserne i EU's fælles fiskeripolitik, samt i forbindelse med national lovgivning af øvrigt fiskeri. Det vurderes, at planen i øvrigt ikke påvirker materielle goder negativt, idet en realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkningen. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og/eller "Menneskets sundhed".
Landskab	X		Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag, vil øge landskabsværdien ved at give mulighed for

			et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper, f.eks. overdrev, strandeng, egeblandskov og elle- og askeskov.
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.		X	Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen berører ikke områder omkring kirker, mindesmærker eller andre menneskabte værdier, hvorfor planen vurderes ikke at påvirke kulturarv, herunder arkitektonisk og arkæologisk arv. Indsatserne indeholder heller ikke tiltag, der har indflydelse på kulturarv skjult i jorden. Eksempelvis kan afgræsning få gravhøje til at være mere synlige for befolkningen, uden at selve fortidsmindet påvirkes.
Arter	x		Natura 2000-planen indeholder indsatser til sikring af fugle og arters levesteder samt sikring mod forstyrrelse af fugle og pattedyr, herunder nødvendig regulering af fiskeri og bifangst af marsvin. Derudover vurderes det, at en indsats i forhold til områdets lysåbne naturtyper og skovnaturtyper, vil betyde bedre levevilkår for områdets mange ynglefugle og trækfugle, og for de arter af dyr og planter, der har naturtyperne som levesteder. Se i øvrigt vurderinger i skemaet under "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater	x		Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at stride imod områdets fredning, da fredningen har til formål at sikre naturværdier, hvilket Natura 2000-planen forventes at bidrage til. For vurdering af planens påvirkning af vildtreservaterne i området, se tabellens afsnit om "Befolkningen" og "Menneskets sundhed".
Kumulative effekter	x		Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten og habitater for arter på området udpegningsgrundlag. Realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter.

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planerne skal generelt sikre en højere kvalitet af naturen og bidrage til en større biologisk mangfoldighed. Planen vurderes ikke at have negativ indvirkning på miljøet. Planen indeholder en indsats om udlægning af urørt skov. Udlægning af urørt skov i området kan medføre en ændret adgang til områder på visse tidspunkter af året hvor jordbunden vil være vådere, ligesom færdsel uden for veje og stier med tiden kan blive sværere som følge af væltede træer, og eventuelle hegninger. Hvor staten udlægger urørt skov vil adgangen til området vil blive sikret gennem fortsat vedligeholdelse af veje, stier og friluftsfaciliteter i skovene vil fortsat være tilgængelige. På private arealer, der udlægges til urørt skov, vil de generelle adgangsregler som følger af Lov om naturbeskyttelse, fortsat gælde.

Udlægning af urørt skov vil ligeledes, alt efter beskaffenheden af arealet som udlægges til urørt skov, herunder for eksempel beliggenhed, som endnu ikke er kendt, potentielt kunne påvirke forekomster af aske- og ellesump, samt skovbevokset tørvemose, som bliver vådere og hvor bevoksninger visse steder vil gå ud som følge af ændret vandstand. Sådant en påvirkning vil for eksempel kunne håndteres ved at følsomme forekomster af naturtypen sikres udeladt af arealet, som udlægges til urørt skov.

Planen indeholder en indsats om at sikre sammenhæng i områdets natur, samt sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper. Ved såvel pleje af eksisterende natur som udlægning af landbrugsarealer til natur vil dette ske efter aftaler mellem lodsejeren og Kerteminde Kommune og mod økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

Det vurderes, at sikring af den eksisterende natur potentielt kan have betydning for det nuværende fiskeri i området, da der med indsatser om vurdering af behovet for at indføre den nødvendige fiskeriregulering kan ske yderligere regulering af erhvervsfiskeri i området. De endelige vurderinger af effekterne for fiskerierhvervet vil blive foretaget i en regional EU-proces for erhvervsfiskeriet, i overensstemmelse med bestemmelserne i EU's fælles fiskeripolitik, samt i forbindelse med national lovgivning af øvrigt fiskeri.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundslande. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

I Forslag til Natura 2000-planen for Natura 2000-område nummer 109, Havet mellem Romsø og Hindsholm samt Romsø, planlægges der en indsats for at sikre de lysåbne naturtyper og skovnaturtyperne en hensigtsmæssig hydrologi, drift, pleje, og der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur. Der arbejdes desuden for at sikre egnede levesteder for områdets fugle eller arter. Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. Indsatser gennemført i første og anden planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats. Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på 5 ha terrestriske natur med fokus på arealer med en kortlagt forekomst af invasive arter på over 10 % dækning.

Tilstanden af levestederne for havterne sikres, således at 75 % af de kortlagte levesteder får en god naturtilstand i overensstemmelse med artens krav til ynglelokalitet. Der skal være fokus på at minimere trusler som for eksempel tilgroning, prædation eller forstyrrelse, der ikke varetages af reservatbestemmelser og hensigtsmæssig drift af levesteder.

Der arbejdes fortsat med vurderingen af behovet for at fastsætte eventuel nødvendig regulering af fiskeri i Natura 2000-området, herunder fiskeri på stenrev. Planen indeholder desuden en indsats om at fortsætte arbejdet med at vurdere behovet for beskyttelse af marsvin mod bifangst i danske farvande. Arbejdet med opdatering af vejledninger, for eksempel vedrørende klappning i Natura 2000-områder, skal fortsætte.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Rigkær (7230) har på nationalt og regionalt niveau haft en stor tilbagegang, og i Danmarks afrapportering til EU vurderes naturtypens bevaringsstatus at være stærkt ugunstig. Hensynet til at skabe større sammenhængende arealer med rigkær (7230) prioriteres frem for en bevaring af

eventuelle forekomster af unge elle- og askeskove (91E0), der er opstået ved tilgroning af tidligere lysåbne enge og moser. Gamle og veludviklede forekomster af elle- og askeskove (91E0) skal bevares, da de er meget veludviklede på Romsø. Rydning af unge elle- og askeskove (91E0) til genskabelse af rigkær (7230) kan ske under forudsætning af, at arealet af skovnaturtypen opretholdes på nationalt biogeografisk niveau.

Bestanden af dådyr er med til at holde kalkoverdrevene (6210) lysåbne, men kan forhindre en naturlig foryngelse af skovnaturtyperne. I dette område prioriteres overdrevene på de allerede lysåbne arealer, da der er tale om særdeles værdifulde overdrevslokaliteter, og kalkoverdrev (6210) og surt overdrev (6230) er prioriterede naturtyper. Der sikres dog en vis foryngelse af skovnaturtyperne på Romsø, på de allerede skovbevoksede arealer.

Tidvis våd eng (6410), avneknippemose (7210) og rigkær (7230) forekommer i en dynamisk mosaik i området. I dette område prioriteres en for rigkærene (7230) og tidvis våd eng (6410) optimal drift frem for optimale betingelser for avneknippemose (7210), som desuden primært er beliggende på de vådere arealer.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk Miljøvurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Havet mellem Romsø og Hindsholm samt Romsø (nr. 109). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk